

ኢሳያስ ንምውጋዝ ትግራዊ መንነት ምልባስ ንምንታይ አድለዮ?

ብፍቓዱ ገብረእግዚአብሔር
namnaye@gmail.com

አብዚ ቀረባ እዋን “ጸገማትን ፈተናታትን ዓደቦነት አብ ኤርትራ ቐደምን ሕጅን” ብዝብል ርእሲ አብ ምስረታ መውጽኢ ሓራ ኤርትራ ግንባር ዓደቦ ንመመያየጢ ዝኸውን “ምርምራዊ “ሰነድ ብዝተፈላለዩ ቋንቋታት ተተርጉሙ አብ መርበባት ሓበሬታ ተዘርጊሑ ። አንቢብና። ቐንዲ ዕላማ እዚ “ብጽሩይ” ኤርትራዊ ዝኾኑ ብፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መድሃኔ እተዳለወ ጽሑፍ ክንዲ ፍረ አድሪ እውን ትኹን ትግራዊ ዓሌት ወይ መበቆል ዘይብሎም ኤርትራውያን አብ ክሊ ግንባር ዓዲቦ ክዓስሉ ብምግባር አንጻር ስርዓት ኢሳያስ ዝግበር ቃልሲ ንምሕያል ይመስል።

ብርግጽ አንጻር ምልካዊ ስርዓት ንምቅላስ ምውዳብን ከዕውተካ ዝኸእል ፖለቲካዊ ስትራቴጂ ምሕንጻጽን ንቡር እዩ። እቲ ዝሕንጻጽ ናይ መቃለሲ መስመር ዝተደለየ ዓወት ከምጽእ እንተኾይኑ ድማ ካብ ቁማዊ ስምዒትን ሕማቕ አተሓሳስባን ዝረሓቐ ፣ አባላት እቲ ግንባር ድማ ምስ ዝነፈሰ ዝነፍሱን መትከል አልቦን እንተይኮኑስ ንዘአመንሉ ዕላማ ንምዕዋት ወርትግ ላዕሊ ታሕቲ ዝብሉ አድላዩ ምስዝኾውን ድማ ብኢድ ካልኣት ዘይኮነስ ብኢደም ሓዊ ዘልዕሉ ክኾኑ ይግባእ። ካብዚ ወጻእ ከምበዓል ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን መድሃኔ ዝበሉ ምስ ቁሞም ዝነብሩ ሰባት ሒዝካ ይትረፍዶ ተቓሊስካ ስርዓት ክተፍርስስ ስድሪ ንምጉዓዝ እውን አይከአልን። ብሓቂ፣ውዳብ ግንባር ዓደቦ ኤርትራ ናይ ከምዚኣም ዝበሉ ሰባት እካብ እንተኾይኑ ከይተወለደ ይመውት አሎ ማለት እዩ።

ዕላማ ጽሑፊይ አብ “ምርምራዊ “ ሰነድ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ዝተርእዩ ጉልዓት ጌጋታት ነጻርካ ሓሶትነት እቲ ሰነድ ምይይጥ ንገለ ኢትዮጵያውያንን ኤርትራውያንን መናእሰይ ንምግላጽ ድአምበር ንፕሮፌሰር ንምኹናን አይኮነን። ከመይሲ ፣ጌና ካብ ብጉሓቱ ንኸጋገ እተፈጠረ ሰብ ተጋጊኻ ምባል ንባዕሉ ጌጋ ስለዝኾነ እዩ። ብስርዓት

ፕሮፌሰር ኣብ እዋን ሰውራዊ ቃልሲ ዝነበረ ኤርትራዊ ኮነ ትግራዊ ስለዝፈልጦ ንቀባሪ ምርዳእ ከይኸውን ምግባጹ ገዲፈ ናብ ዋኒነይ ክኣቱ።

ኣብዚ ሕጂ እዋን ኤርትራ ብፖለቲካዊ፣ቁጠባውን ማሕበራውን ጸገማት ተሸሚማ ከምዘላ ግሁድ እዩ። ድልውነት፣ ሓቦ፣ ኒሕ፣ ፍቕሪ ዓድን ምትሕልላይን ብፍርሒን ተስፋ ምቁራጽን ተተኪኦም። ከምዘይ ዓዲ ለባማትን ምሁራትን፣ ሃገር ብድሌትን ኣተሓሳስባን ሓደ ገበተ ተባሒታ። ናይ ሕጂ ኤርትራ፣ ከም ሃገር ይሕመኛ ይጸብኛ ቅዋም ዘይብላን ካብ ማሕበረሰብ ዓለም ዝተገለለትን ፍጮ ኮይና ኣላ። እዚ ከቢድ ዕንወት እዚ ድማ ብመሪሕነት ኢሳያስ ዝሰዓበ ምዃኑ ኩሉ ዝሰማመዐሉ ጉዳይ እዩ።

እቲ ዘሕዝን ዘገርምን ግና “ኢሳያስ ንኤርትራን ህዝባን ከምዚ ገይሩ ዘዕንዋ ዘሎ ትግራዊ ስለዝኾነ እዩ” ፣ “ኣብዚ ሕጂ እዋን ኤርትራ ብተጋሩ ትምራሕ ኣላ”፣ ”እቶም ‘ጽሩያት’ ኤርትራውያን ተኣሲሮም እዮም ዘለው” ወዘተ. ዝብሉ ዘይምኹንያትን ፈጊሙ ጨና ሓቂ ዘይብሎምን ሓሳባት ኣልዒልካ ሰባት ብፍላይ መናእሰይ ንምድንጋር ምፍታን እዩ። እዚ ሓሳብ ‘ኩሓሎ መሲለን መንቆሮ’ ዝብል ምስላ ትግርኛ የዘክረካ። ንነገሩ ‘ካብ ሕጂ ንደሓር ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብቂዑ እዩ ‘ ኢሉ ምስ ደርጊ ካብ ዝውገነ ሰብ ከምዚ ዝበለ ሓሳብ ምምጽኡ ኣየገርምን።

እማን እዩ፣ እቶም ብፕሮፌሰር ጽሩያት ዝተብሃሉ ኣብ መሪሕነት ዝነበሩ ገዳይም ተጋደልቲ ንበዳህቲ ኩነታት ሰጊሮም ኣብ ምሕራር ኤርትራ ዓብዪ ግደ ነይርዎም እዩ።እንተኾነ እዞም G-15 ብዝብል ዝፍለጡ እሱራት ፖለቲካ ዒራዒሮ ደስኪልኩም ተባሂሎም ካብ መዚነቶም ምስተባረሩ ማለት ቅድሚ ዓፊና ዳን ኮኔል ቃለ-መሕትት ገይርሎም ነይሩ። ኣብዚ “Conversation with Eritrean Political Prisoners” ዝብል ሰፊሕን ዓሚቑን ቃለ ምልልስ ንኢሳያስ ብኸሕደት ሃገራዊ ዕላማ፣ ገበተነትን ትዕቢትን ድኣ’ምበር ብትውልዱ ኣይነቐፍዎን።ካብዞም ቃለ-መሕትት ዝተገበረሎም ዋላ ሓደ እውን እንተኾነ ስለ ትግራዊይነት ኢሳያስ ኣይገለጸን። ንምዃኑ ኢሳያስ ሕቡእ ዝኾነ ኣጀንዳ ትግራይ እንተዝህልዎ እዞም ንነዊሕ እዋን ምስኡ ዝተቃለሱን ኣብ ሰውራ ወሳኒ ስልጣን ዝነበሮምን ብጽቱ እንታይ ኮይኖም ዘይበጽሕዎ? ከም ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ስለዘይተመራመሩ ዶ ይኾውን?

ብኣገላልጻ ፕሮፌሰር፣ ኢሳያስ ትግራዊ ስለዝኾነ ንኤርትራ የዕንዋ ኣሎ እንተተባሂሉ እቶም ኣብ ፈቐዶ ሃገራት ንምብስባስን መርገጽትን ኤርትራውያን ኅስዮም “ንሕና ንሱ ፣ንሱ ንሕና” እናበሉ ዝጭድሩ ዘለዉ ኸ ትውልዶም ኣበይ ኮን ይኸውን? እቶም “ወዲ ኣፎም” ወይ “ኢሱ ጅግና”፣ “ኅብለል ኣፍሪቃ”፣ “ኣንበሳ እዛ መሬት” ወዘተ እናበሉ ዘቀባጥሩ፣ እተን ንህላወ ስርዓት ኢሳያስ ስልማተን ዘወፍዶ፣እቶም ኣብ ወጻኢ ኾይኖም ንመንግስቲ ኢሳያስ ንምጥንኻር ገንዘቦም ዝጉድፉ ኸ ደቂ ኣበይ ንበሎም?

ኣብዚ እተዳለወ “ምርምራዊ “ ሰነድ ብዙሓት ጉዳያት እኳ እንተተልዓሉ መብዛሕተኦም ግና ነቲ ዝምስረት ውድብን ንህሉው ኩነታት ኤርትራን ዝጥምቱ ኣይኮኑን። ብደቂቕ እንትረኣ፣ ቐንዲ ውራይ እዚ ሰነድ እጁል ቂም ንምጉሳዕን ዘርኣዊ ትምክሕቲ ንምግላጽን

እዩ። ክብሃል ንዝተደለየ ዘርኣውን ኣብ ሕዱር ጽልኢ ዝተመስረተ ሓሶት ምርምራዊ ቅርጺ ንምትሓዝ ኣብ ኣእምሮ ሕጂ ዘሎ ወለዶ ፍጹም ቦታ ዘይብሉ ታሪኽ ትግራይ ትግርኛ ምጥቃስን ምስ ህሉው ኩነታት ምዝማድን ብምርምራዊ ስነ-ምግባር (Research Ethics) ውጉዝ እኳ እንተኾነ ሕጊ ዘይእንታዩ ዝኾነ ብርዒ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ግና ውዒልዎ።

“ምርምራዊ” ሰነድ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን ትግራዊይ -ኢትዮጵያዊ ኳንካ ክትሪኦ ከለኻ “ኣይናይ ኢሳያስ እዩ ንምዕብልና ትግራይ ኣሚቱ ዝሰርሕ ዘሎ?” ኢልካ ባዕልኻ ንባዕልካ ንክትሓትት ትግደድ። እቲ ብብተራ ካብ እንብላዕ ሓቢርና ንደርጊ ንበድህ ኢሉ ናብ ሳሕል ወፊሩ ወራር ዘፍሸለ ተጋዳላይ ትግራይ ኣብ ጽባሕ ምፍሻል ወፍሪ ቀይሕ ኮኾብ ብማዕኸናት ዜና ዓለም እንትሓተት “ማንም ኣይሓዝናን” “ኢሉ ዝኸሓደ፤ እቲ ኣብ እዋን ሕሱም ደርቂ 1985 (1977 ኣ.ግ) ናብ ሱዳን ብመሬት ኤርትራ ኣየሕልፍን ኢሉ ዶቡ ብምዕጻው ህዝቢ ዘንገላተዐን ህጻውንቲ ተጋሩ ንክረግፉ ዝገበረ፤እቲ ኣበይ ተማሂርካ ዝብል ሕቶ እንትቀርብሉ ዩኒቨርስቲ ኣዲስ ኣበባ ወይ ኢትዮጵያ ንምባል ዘሕፍሮ፤እቲ ኣብ ትግራይ ዝህነጸ ትካላት ከም ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝተጻወደ መዳፍዕ ገይሩ ዝቆጽር፤እቲ ኣብ ወታደራዊ መሰልጠኒ ሳዋ ተጋሩ ወረርሽኝ ነይሮም ኢሉ ንመናእሰይ ኤርትራ ዘሰልጥን ኢሳያስ ዲዩ ወይስ ካሊእ ኢሳያስ? ፕሮፌሰር፤ ብዛዕባ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ኣብርሃም ይዛረብ እንድሕር ኣሎ ኾይኑ መሓረና እዩ ዘብል። ዘመዛዘን ኣእምሮ ዘለዎ ሰብ ንውድቀት ኤርትራ ምስ ትግራዊይነት ኢሳያስ ኣየዛምድን።

ካሊእ “ምርምራዊ” ሰነድ ፕሮፌሰር ተስፋጽዮን “ንእግረ መንገዱ” ካብ ዘልዓሎም ነጥብታት ወያነ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ተበሊጹ ናብ ስልጣን ደይቡ ዝብል እዩ። ጽቡቕ፤ ግና ንኣይናይ ቃልሲ? መቸም ፕሮፌሰር ዝብለና ዘሎ ነታ መራሕታ ብቐረባ ዘይኮነስ ‘ብሪሞት ኮንትሮል’ ዘመሓድርዎ ዝነበሩን ብባዕላዊ ጸገማታን ብኣጉል ትምክሕታን ዕድሚኣ ዕድመ ተባዕታይ ደርሆ ዝኾነት ውድቡ “ጀብሃ ዓባይ” ከምዘይኮነ ተስፋ እገብር። እንተ ምስ ህ.ግ.ሓ.ኤ ዝነበረ ምትሕግጋዝ ፤ኣይሊ ሚሳን ናይቲ ምትሕግጋዝ ንግዚኡ ገዲፍና፤ ናይ ሓባር ጸላኢ ንምውቃዕ ክሳብ ዝነበረ ኣብ እዋኑ ትኸክል እዩ ነይሩ። እዚ ድማ ክልቲኦም ነናይ ባዕልቶም ዕላማ ኣዐዊቶም ድኣምበር ሓደ ነቲ ካሊእ ናብ ስልጣን ኣደይብዎ ኣየብልን።

ኣብዚ ክፍለጥ ዝግበኦ ሓደ ነገር ኣሎ። ወያነ ምስ ህ.ግ.ሓ.ኤ እንትመሓዞ ካብ ወታደራዊ ምትሕግጋዝ ዝሓለፈ ኣይነበርን። እቲይ ምንታይሲ ጌና ካብ ሰናይ ጉሓቱ ኣብ ፖለቲካዊ መስመራቶም ኣፈላላያት ነይሮም እዮም። ብወገን ህ.ወ.ሓ.ት፤ ሕ.ግ.ሓ.ኤ ዘይዲሞክራሲያዊ ውድብ ምዃኑ እናፈለጠ ንሕቶ ህዝቢ ኤርትራ ወኪሉ ክሳብ ዝተቐለሰ ካልእ ጉዳይ ድሕሪ ምውዳቕ ደርጊ ብህዝቢ ኤርትራ ክውስን እዩ ብዝብል ኣብ ዘሰማመዐካ ነጥቢ ጥራሕ ምትሕብባር ዝብል መርገጽ ነይሩ። እዚ ብበዓል ፕሮፌሰርን ስዓብቶምን ዝውንጀል ዘሎ ውድብ ወያነ ንሕቶ ህዝቢ ኤርትራ ከም መደራደሪ ተጠቂምሉ ኣይፈልጥን።

ከም ወሰናይ ተግዛቢ፣ ህ.ወ.ሓ.ት ፖለቲካዊ ኾነ ቁጠባዊ ጉዳያቱ ምስ ነባራዊ ምንቅስቃሳት ዓለም እንትለዋውጥ ኣብ ኤርትራ ዘለዎ መርገጽ ግና ከይሓፈሰ ከይቀጠነ ከምቀደሙን ኣብ ቦትኡን እዩ ዘሎ ዝብል እምነት ኣለኒ ። ህ.ወ.ሓ.ት፣ ካብ መጀመርታኡ "ናይ ኤርትራ ነገር ብኤርትራውያን ይውሰን" ዝብል መርገጽ እንትሕዝ ንህዝቢ ኤርትራ ብምእማንን ብምኽባርን ድኣምበር ንውድባት ኤርትራ ንምሕጓስ ኣይነበረን። እዚ ስለዝኾነ ድማ እዩ፣ ወያኔ ኣብ ቃልሲ ምስ ህ.ግ.ሓ.ኤ ብድሕሪኡ ድማ ብምኽንያት ዶብ ምስ ስርዓት ህ.ግ.ደ.ፍ እንትጓነጽ ገለ ፈተውቲ ንምጥራይ መርገጹ ንክኸልስ ዘይተቀሰበ። እዚ ውድብ ኣብ ጉዳይ ኤርትራ ብኤርትራውያን ዘሕምዮ ነገር ከምዘየለ ፈታውን ጸላእን ዝፈልጦ ሓቂ እንዳሃለወ ፕሮፌሰርን መሰላቶም ነዚ ብቃሊዕ ዝተፈጸመ ጉዳይ ዘይመልክዑ ንምትሓዝ ይፍትኑ ኣለዉ። እቲ ዘሕዝን ሕቡእ ዕላማ ከምዝነበረን ተመራማርኦም ከምዝበጽሕዎን ኮይኖም ብምቅራብ መናእሰይ ኤርትራ ኣብ ልዕሊ ህ.ወ.ሓ.ትን ህዝቢ ትግራይን ግጉይ ምስሊ ንክፍጠሩ ብዘይድቃስ ምስረሐም እዩ። ከምቲ "እንተዘይበላዕኹስ ጸሕተርኩ " በለት ደርህ ዝብሃል ፕሮፌሰር ድማ ምስ ጀብሃ ተቓሊስ ካብ ዘይሰመረለይ፤ ምስ ደርጊ ተደራዲረ ካብ ዘይኮነለይ፤ ብኸምዚ'ዶ ክፍትን ዕድለይ እናበለ ዝቐዝም ዘሎ ይመስል።

ኣብ ላዕሊ ንምግላጽ ከምእተፈተነ ወታደራዊ ምትሕግጋዝ ንህልውና ክልቲኦም ውድባት ወሳኒ ግደ ተጻዊቱ እዩ። ሻዕብያ ምስ ህ.ወ.ሓ.ት ተሓበቢሩ ንደርጊ እንተዘይምክት ነይሩ ዕድሉ ዕድል ጀብሃ "ዓባይ" ምኾነ። ታሪኽ ምተቐየረ። ብስም ህዝብን ቃልስን ኤርትራ ዝጣልዑ ነፋሒቶታት ምስቲ ስዓራይ ሓይሊ ምተደራደሩ። እንታይ ይፍለጥ ገሊኦም "የኤርትራ ክፍለ ሃገር ዋና ኣስተዳደሪ "ተባሂሎም ክሸየሙ ምነበሩ ይኾኑ። ግና ኣይኮነሎምን። ዋላ ብጋህዲ ኣይገለጽ ቃንዛ ፕሮፌሰር ከምዚ ዓይነት ጩና ሒዙ ሃንገፍ ይብል ኣሎ።

ሻዕብያ ምግሃስ ሰብኣውን ፖለቲካውን መሰል ህዝቢ ኤርትራ ከም መስርሕ እናተጠቐመሉ ጸኒሑ ሕጂ እውን ኣጠናኺሩ ይቕጽለሉ ኣሎ። ስርዓት ኢሳያስ ንህዝቢ ሰላም ከለኡ ክፍሊ ኣካላት "ዜጋታቱ" ዝሸይጥ መንግስቲ እዩ። ኣብዛ መሬት ካብዚ ዝኸፍኣን ዘነውርን ተግባር የለን። እዚ ሓጥያት ፣ኢሳያስ ንምኽፍን ምሉእ ዘይጉድል እንከሎ ድኣ ትግራዊይ መንነት ምልባስ ንምንታይ ኣድለየ? ነዚ ብሕብረተሰብ ዓለም ከም መንግስቲ ዘይኮነስ ከም ጉጅለ ማፍያታት ተራእዩ ህዝቡ ይትፈኣዮ ተባሂሉ ዝተንግቀን ሓንቲ ሓሙስ ዝተረፈቶን ምልካዊ ስርዓት ንምውዳቕ ውሸጣዊ ጸገማትካ ፈቲሽካን ተጠናኸርካን ምቅላስ ድኣምበር "ኢሳያስ ንኤርትራን ህዝባን ክሳብ ዘዕነወ ትግራዊይ እዩ" ዝብል ብምርምር ዝተረኸበ ዓሻ ሓሳብ ንኸልቲኡ ህዝብታት ኣይጠቅምን። ኣብ ባይታ ዘየለ ታሪኽ ፈጠርካ ኣብ መንጎ ዜጋታት ስግኣት ምፍጣርን ንኻልኦት ከም መንቀሊ ውድቀትካ ምግባርን ዕድመ ስርዓት

ኢሳያስ ካብ ምንዋሕ ወጻኝ ካሊእ ረብሓ ኣይብሉን እሞ ንፕሮፌሰርን ሰዓብቶምን ልቢ ይሃብኩም እብል።

ዓወት ንህዝብታት ኢትዮጵያን ኤርትራን!